Przedpłata wraz z przesyłką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo tygodniowe.
Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych
wychodzi co Poniedziałek w objętości pół arkusza.

Nr. 21. **Poniedziałek**, dnia 13. Lipca 1879. **VI. rocznik.**

Treść. Odezwa. — Hipoteczny Bank krajowy dla Niższéj Austryi. — Spostrzeżenia nad rozwojem stowarzyszeń. — Ankieta dla krajowego zakładu hipotecznego. — Ogłoszenie Patronatu.

Odezwa.

Zamyślając w tym roku wcześniéj wydać „Rocznik stowarzyszeń zarobkowych za r. 1878.“ rozesłaliśmy Szan. Stowarzyszeniom nowe blankiety do wypełnienia. Upraszamy tedy Szanowne Dyrekcye o spieszne tychże nadesłanie jak równie o dostarczenie nam dat jak najdokładniejszych w odpowiedzi na pytania kwestyonaryusza.

Również upraszamy tak Szanowne Stowarzyszenia, jakoteż i przyjaciół naszéj sprawy, aby nam raczyli zawczasu donieść, czy w poprzednim Roczniku nie opuszczono jakiego stowarzyszenia lub nie podano jakich dat mylnie.

We Lwowie, dnia 28. czerwca 1879.

Redakcya „Związku“.

Hipoteczny bank krajowy dla Niższéj Austryi.

Naszemu Sejmowi należy się zasługa, że poruszał sprawę lichwy, która głośną jest nietylko dla naszego, ale i dla innych krajów monarchii Austryackiéj. Stąd też sprawa ta stanęła na porządku dziennym wszelkich niemal korporacyi i reprezentacyi, obradujących w granicach państwa rakuskiego.

Nasz Sejm, który pierwszy uchwalił prohibitywną ustawę przeciw lichwie — zajął się też pierwszy sprawą dostarczenia ludności zdrowych źródeł kredytu. Temu dążeniu zawdzięczyć należy tak częste zwoływanie przez Wydział krajowy kilku już ankiet ekonomicznych i kredytowych.

Z innych krajów Państwa austryackiego pierwsza była Austrya Niższa, gdzie w Sejmie krajowym uczynił na ostatniéj sesyi poseł Lindheim wniosek o założenie krajowego zakładu hipotecznego dla Niższéj Austryi, który to wniosek podobnie jak w naszym Sejmie, przekazano n. a. Wydziałowi krajowemu do przygotowania i opracowania.

Gdy prace przygotowawcze postąpiły, a projekt przybiérał kształty, mogące go zamienić w rzeczywistość — rozpoczął się z wiosną bieżącego roku ruch i agitacya za i przeciw projektowi.

Niższa Austrya posiada obok wiédeńskiéj liczne kasy oszczędności prowincyonalne, z których 45 na zaproszenie kasy oszczędności w Oberhollabrunn wysłało delegatów do Wiédnia dnia 21. kwietnia b. r. celem naradzenia się, jakie stanowisko zająć winne prowincyonalne kasy oszczędności w obec projektowanego krajowego banku hipotecznego.

Zgromadzenie to uznało jednomyślnie, że „założenie takiego zakładu jest niekorzystne, niepożyteczne, a nawet szkodliwe i bezcelowe“. Między motywami do powyższéj uchwały znajdujemy następujące: że projektowany zakład nie zdoła o wiele tańszego udzielać kredytu hipotecznego, niż kasy oszczędności (6%); że projektowany zakład, jako centralny, nie będzie mógł takich ułatwień czynić dla swych dłużników, jak miejscowe kasy oszczędności, które wnikać mogą w życie domowe i gospodarcze dłużników i łatwiéj ich wartość osobistą oceniać, że w końcu taki zakład podkopałby byt prowincyonalnych kas oszczędności, których upadek w wysokim stopniu zaszkodziłby ekonomicznemu rozwojowi ludności.

Po ogłoszeniu uchwał powyższych wystąpiły z pism fachowych bezzwłocznie „Tresor“ w Nrze z 23. kwietnia b. r. i „Genossenschaft“ z 26. kwietnia b. r. przeciw opiniom kas oszczędności.

Przedewszystkiém zwrócono z téj strony uwagę kas oszczędności, że konkurencya, gdyby się między kasami a Bankiem krajowym rozwinąć miała, wpłynie w ogóle na zniżenie stopy procentowéj, co nie tylko na niekorzyść względnie korzyść biernych, ale i czynnych klientów kas oddziała — a temu kasy ze swego stanowiska właśnie nie powinny stać na przeszkodzie.

„Genossenschaft“ jednak przy téj sposobności stoczyła walkę imieniem stowarzyszeń z kasami oszczędności, które (zwłaszcza mniejsze) wszelkich dokładają starań, aby zachwiać stowarzyszenia. Wyrzuca „Genossenschaft“ kasom, że niepotrzebnie wkładki uwięziły w in-

teresach hipotecznych, że eskont weksli, jako ruchliwszy odpowiedniejszy jest dla kas oszczędności. Stąd téż na to pole przechodząc nie potrzebują prowincyonalne kasy oszczędności widziéć w projektowanym Zakładzie hipotecznym krajowym niebezpiecznego dla siebie konkurenta. „Genossenschaft“ zwraca zarazem uwagę, że przyszły zakład krajowy taniéj i lepiéj będzie mógł fungować, jeżeli się oprze o organizacyą stowarzyszeń. Zasady takiego oparcia są niemal te same, jakie my już niejednokrotnie podawaliśmy i dla tego powtarzać ich tu nie będziemy.

Dnia 11. z. m. uchwalił wiédeński klub stowarzyszeń (Genossenschaftlicher Club in Wien) wniéść petycyą w téj sprawie do n. a. Sejmu krajowego. Projekt téj petycyi ogłoszony został w „Genossenschaft“ — z niego więc podajemy w streszczeniu najważniejsze ustępy.

Petycya zwraca się zaraz na wstępie przeciw uchwale prowincyonalnych kas oszczędności, oświadczając się stanowczo za projektowanym krajowym zakładem hipotecznym.

Posiadłość tabularna pogorszyła się znacznie w ostatnich czasach w Niższéj Austryi. Większa część właścicieli realności w Wiédniu przez zaciąganie wysoko oprocentowanych pożyczek na spekulacye budownicze popadła w ruinę. Większa posiadłość ziemska także opłaca już zbyt często więcéj procentów od zaciągniętych pożyczek, niźli ma dochodu z ziemi. Wreszcie położenie mniejszéj własności ziemskiéj jest tak rozpaczliwe a powszechnie znane, że klub stowarzyszeń szérzéj nad tém rozwodzić się nie chce.

Niższa Austrya potrzebuje tedy zakładu hipotecznego, z któregoby mogli właściciele nieruchomości zaciągać pożyczki tańsze w miejsce droższych i znaleźli zachętę do melioracyi, a tém samém do podniesienia dochodu.

Zakład oparty o gwarancyą kraju byłby w wysokim stopniu zdolny zniżyć stopę procentową od kredytu hipotecznego. Wystarczyłaby bowiem 5%wa stopa — a kurs listów wkrótce mógłby uzyskać wysokość al pari z wartością imienną.

Kredyt hipoteczny z kas oszczędności, który z natury swéj, jako oparty o wkładki, jest wypowiedzialny, może się stać groźnym, ba nawet zgubnym dla dłużników, na wypadek powszechnéj paniki lub przewrotów ekonomicznych.

Kredyt hipoteczny zaś powinien być niewypowiedzialnym, a takim być może tylko oparty o listy zastawne.

Jeżeliby więc projektowany zakład krajowy pozbawił kasy oszczędności interesu hipotecznego, to stałoby się to tylko z korzyścią dla kraju.

Gospodarstwo rolne stało się obecnie więcéj intenzywném, w skutek wzmożenia się gospodarki pieniężnéj i ułatwienia konkurencyi z najodleglejszych krajów przez uregulowanie i pomnożenie środków komunikacyjnych. Stąd téż okazała się potrzeba użycia zasobniejszych środków pieniężnych dla uprawy roli. Kapitał obrotowy stał się więc niezbędnym dla rolnika. A zatém obok kapitału zakładowego szukając i obrotowego — okazała się potrzeba obok kredytu hipotecznego także i osobistego, ruchomego. Ku temu zaś służyć mają stowarzyszenia zaliczkowe. Ale i kasy oszczędności mogłyby tu iść w pomoc ludności wiejskiéj. Mogłaby się więc wywiązać pewna łączność między kasami a stowarzyszeniami, coby tylko na korzyść kraju wyszło. Pozostawiając więc stowarzyszeniom i kasom oszczędności zaspakajanie potrzeb kredytu osobistego, możemy (powiada petycya) z radością powitać projekt zakładu krajowego, którego celem będzie dostarczanie ludności kredytu hipotecznego.

Spostrzeżenia nad rozwojem Stowarzyszeń.

VI.

(Dokończenie.)

Wołając o kredyt ziemski, o łatwość obciążania ziemi, wołamy o wywłaszczenie się z niéj częściowe, prowadzące ostatecznie do wywłaszczenia zupełnego, powiada Supiński. Galicyjskie Towarzystwo kredytowe ziemskie udziela przecież zupełnie taniego i dogodnego swym członkom kredytu, — niestety liczba pejsatych obywateli ziemskich zwiększa się z każdym dniem usuwająca z ziemi naszą historyczną szlachtę! Gdy przytoczymy uchwałę ankiety powziętą na wniosek p. Patrona, w myśl któréj krajowy zakład hipoteczny będzie udzielał pożyczek od 500 zł.; gdy rozumowania nasze wesprzemy broszurą dra Alfreda Zgórskiego „Kredyt hipoteczny a towarzystwa zaliczkowe“; gdy poprzemy zapatrywania nasze memoryałem dra Konstantego Lipowskiego, w którym oświadcza się bezwarunkowo za kredytem osobistym dla włościan i małomieszczan; jeśli sposób postępowania przy udzielaniu kredytu osobistego włościanom przez tak wytrawnego dyrektora jak p. Frańciszek Nahlik do poparcia naszych zapatrywań zaliczymy; jeśli Komitet projektowanego Banku polskiego zasięgnie od dyrekcyi pojedyńczych stowarzyszeń statystycznych wykazów w téj sprawie, wyższość kredytu osobistego nad kredytem hipotecznym w całéj pełni weźmie przewagę. My prócz tego ważne pozwalamy jeszcze okoliczności przytoczyć. Kredyt hipoteczny usypia, kredyt osobisty pobudza do pracy, myślenia i ciągłéj czujności. Ten właśnie ostatni sposób udzielania kredytu jest koniecznym dla naszego ludu, jest koniecznym dla nas wszystkich, którzy się dopiéro uczymy myśléć, pracować i rachować. Kredyt hipoteczny raz udzielony służyć ma na przeciąg lat kilkunastu za pomoc do gospodarstwa. Źle użyty przez samowolę, lub dobrze zastosowany, lecz skutkiem nieprzewidzia-

nych niepowodzeń uczyniwszy zawód wkładającemu, gubi go stanowczo. Nawet dobrze użyty i pożądane owoce przynoszący kredyt hipoteczny nie może się obejść bez pomocy kredytu osobistego.

Następnie śmiało powtarzamy wypowiedziane zdanie, że członkowie naszych stowarzyszeń przy pomocy osobistego kredytu zwykle powiększają swoje gospodarstwa. Rolnik korzystający w piérwszym roku tylko z kredytu 50 zł., następnie zasługuje już na kredyt 100 zł. Rzemieślnik po raz piérwszy otrzymanym kredytem w kwocie 100 zł. wyrzucił z pracowni lichwiarza, w przeciągu roku spłacił dług i tak się rozrobił, że bez żadnéj obawy 200 zł. otrzymuje kredytu. Przykłady te biorąc z codziennego życia i popierając je rozumowaniami ekonomicznemi, według których praca rozumna połączona z oszczędnością powiększa zasoby jednostek, zatém zasoby narodowe, jesteśmy zmuszeni twierdzić, że w kraju naszym zaczynającym myśléć, pracować, oszczędzać i rachować, potrzeba kredytu osobistego coraz większą okazywać się będzie.

Jako dalszą okoliczność uważać należy tę, iż kraj nasz liczący 6 tysięcy gmin koniecznie 300 stowarzyszeń, t. j. jedno na 20 gmin będzie musiał posiadać, jeżeli chcemy uregulować stosunki kredytu osobistego i jeżeli chcemy aby ludność całéj dzielnicy nauczyła się myśléć, pracować, oszczędzać i rachować. Trzysta stowarzyszeń zaliczkowych obok handlowych i przemysłowych, istniejących i powstać mających, nie wolno nam pozostawić bez niezależnéj własnéj centralnéj instytucyi kredytowéj.

Jeżeli udowodnioną jest prawdą, że za pomocą stowarzyszeń zaliczkowych wpływamy na podniesienie moralności i dobrobytu, to konieczność założenia 300 takich stowarzyszeń wypływa i z liczby **23.286** szynków, zdobiących nasz kraj, oprócz wzmagającéj się co roku liczby kolektur loteryi liczbowéj.

Te dwa rodzaje szkoły państwowéj ułatwiły — dla braku lokalnych, gęsto po kraju rozrzuconych stowarzyszeń zaliczkowych do oszczędności zmierzających — wywłaszczenie zwłaszcza małych posiadłości i mieszczan, co łatwo i w sposób legalny zapomocą uprzywiliowanych przez państwo zakładów finansowych nastąpiło. Decentralizacya kredytu osobowego zapomocą stowarzyszeń rozpoczęta, nieszczęściu temu koniec położy.

Stowarzyszenia zaliczkowe mogą jednak powstrzymać spustoszenie przez pojedyńczych lichwiarzy, przez Bank włościański i galic. Zakład kredytowy ziemski w Krakowie. Uprzywiliowanéj jednak a szkodliwéj działalności wielkich zakładów finansowych stowarzyszenia nasze nie powstrzymają. —

Stósunki własności hipotecznéj w ogole i stósunki rzemieślników są u nas tego rodzaju, że tychże właściciele z nielicznymi wyjątkami przy pomocy kredytu osobistego na nowo dorabiać się muszą. Mianowicie zaś przedstawiają one się w tym stanie, że Krajowy zakład hipoteczny po rozpoczęciu czynności tanim kredytem zasilać będzie tych nowych właścicieli hipotecznych, którzy te majątki nabyli przeważnie zapomocą uprzywiliowanéj przez państwo lichwy. W pojedyńczych miastach i miasteczkach naszych zmiana właścicieli hipotecznych przerażające bowiem przybrała rozmiary.

Ułatwienie w otrzymaniu taniego osobistego kredytu we wszystkich miejscowościach kraju, wywołuje dążność w pracy celem zrównania się majątkowego między mieszkańcami, zwłaszcza do stanu mieszczańskiego należącymi. Kredyt tego rodzaju przyczynia się do obniżenia stopy procentowéj, ułatwia zbliżenie się producenta do konsumenta, wzmacnia siły społeczne, usuwa różnicę stanów i potęguje siły narodowe. W końcu na sprawę uregulowania kredytu hipotecznego i osobowego winniśmy się zapatrywać nie ze stanowiska lokalnego, powiatowego, lub prowincyonalnego, lecz ze stanowiska całości narodowéj. Nad podniesieniem oświaty, dobrobytu i moralności pracując w tutejszéj dzielnicy Polski, gromadzimy zasoby narodowe, z którymi spieszyć będziemy musieli do Kongresówki, Litwy, Podola, Wołynia i Ukrainy, doprowadzonych do nędzy skutkiem wandalizmu.

Tu jest meta naszych starań, naszych zabiegów, naszych oczekiwań pod względem uregulowania stosunków kredytowych. Do mety téj dążąc z równém zapatrywaniem, z równemi chęciami, z równą miłością sprawy narodowéj ze wszystkich stron tutejszéj dzielnicy Polski, cieszmy się równie powstać mającym Krajowym Zakładem hipotecznym. Instytucya ta jeśli tylko zrozumie ważność swego zadania, jeśli zrozumie rozległe miejsce targu pieniężnego, na którém odbywa się gra piekielna, pochłaniająca resztki naszych narodowych zasobów, — tytanicznych potrzebować będzie sił do pracy i olbrzymich funduszów. Instytucya ta nietylko nie wywrze szkodliwego dla nas wpływu, lecz owszem szkodliwe przyniosłaby dla kraju skutki bez pomocy naszych stowarzyszeń i bez udziału naszego Banku polskiego.

Ankieta dla krajowego zakładu hipotecznego.

W zeszłym miesiącu zebrała się ankieta dla kredytu hipotecznego celem ostatecznego aprobowania statutu, który na poprzedniém posiedzeniu w kwietniu przedłożony został w stanie niekompletnym, a tém samém nie mógł być poddany szczegółowéj krytyce. Przedwczesne zwołanie poprzedniego posiedzenia, w skutek czego projekt statutu nie mógł być w całości przedłożony, tém się tłómaczy, że w kwietniu zapowiadano zwołanie sejmu na maj. Wydziałowi krajowemu zależało na tém, aby tak ważna sprawa dostała się już na tegoroczną sesyą, więc działał z pospiechem nietylko zupełnie usprawiedliwionym, lecz nawet na uznanie zasługującym.

Piérwszym przedmiotem obrad na ostatniém posiedzeniu ankiety było oznaczenie stopy procentowéj dla krajowego zakładu hipotecznego. §. 14. projektu mówi, że stopę procentową pożyczek oraz wysokość dodatku na koszta zarządu ustanowić ma uchwała sejmowa, a aż do odmiennéj uchwały Sejmu ustanawia się 5 prc. i 0·25 prc.

na koszta zarządu. Hr. Henryk Wodzicki zaproponował w miejsce tego postanowienia następujące: Stopę procentową pożyczek i wysokość dodatku na koszta zarządu ustanowi Wydział krajowy na przedstawienie dyrekcyi. Wniosek swój uzasadniał hr. Wodzicki głównie têm, że oznaczenie stopy procentowéj nie jest odpowiednią agendą dla takiego ciała, jak sejm. Jestto rzecz czysto finansowa, którą najlepiéj rozwiązać mogą organa powołane do zarządu i kierowania instytucyą. Interwencya Sejmu w téj mierze byłaby może uzasadnioną, gdyby zachodziła obawa, że stopa procentowa będzie wygórowaną z powodu interesu osób prywatnych Ale co do zakładu krajowego obawa taka jest z góry wykluczoną. Statut dobitnie zaznacza, że ma to być zakład bez charakteru spekulacyjnego, obliczony jedynie na dostarczanie kredytu hipotecznego pod najlżejszymi warunkami. Wyraźnie nawet orzeka statut, że nadwyżki w dochodach mają być używane najpiérw na wytworzenie funduszu rezerwowego, a gdy fundusz ten osiągnie wysokość jednego miliona, na zniżenie stopy procentowéj. Pp. Pajączkowski i dr. Gross uznawali słuszność tych argumentów, ale wydawało się im konieczném, aby stopa procentowa z góry została oznaczona. Późniejsze zmiany stopy procentowéj powinny już w każdym razie należéć do Wydziału krajowego Pp. dr. Wereszczyński i dr. Pilat, nie zapoznając względów utylitarnych, które przemawiają za wnioskiem hr. Wodzickiego, podnosili względy także utylitarne, które przytoczyć się dają na poparcie piérwotnego projektu. Oznaczenie niskiéj stopy procentowéj w samym statucie może usposobiłoby korzystniéj Sejm dla téj sprawy i ułatwiłoby wyjednanie u rządu pewnych przywilejów dla zakładu. Ostatecznym rezultatem obrad było przyjęcie wniosku hr. Henryka Wodzickiego, który jest stosowniejszy, a nadto bynajmniéj nie przesądza ingerencyi Sejmu w téj mierze. Projekt statutu bowiem przedłożony zostanie Sejmowi i może tam ulec zmianie.

Po załatwieniu kilku poprawek pomniejszéj wagi, zmieniła ankieta merytorycznie paragraf projektu, wskazujący organizacyą dyrekcyi. Ponieważ długa rozprawa nad tym paragrafem nie mogłaby być zrozumiałą bez rekapitulacyi postanowień projektu i porównywania jego szczegółów z ustępami wniosku, przeto ograniczyć się musimy do zapisania uchwały. Według téj uchwały paragraf o dyrekcyi tak ma opiewać: Dyrekcya ma siedzibę we Lwowie i składa się: 1) z płatnego dyrektora piérwszego, 2) z płatnego dyrektora drugiego i 3) z sześciu radców dyrekcyi. Wydział krajowy mianuje stałych dyrektorów i wyznacza im płace Zrazu posady dyrektorów mogą być na pewien przeciąg czasu prowizorycznie lub za remuneracyą obsadzone. Drugi dyrektor zastępuje dyrektora naczelnego w razie przeszkody w urzędowaniu. Dla zastępowania dyrektora drugiego wyznaczy Wydział krajowy jednego z radców dyrekcyi. Wydział krajowy mianuje radców na lat sześć. Po piérwszych dwóch latach występują dwaj radcy, których los wskazuje, po drugich dwóch latach występują w ten sam sposób dwaj inni radcy, aż do utworzenia porządkowéj sześcioletniéj kadencyi urzędowania. Wychodzący radcy mogą być na nowo mianowani. Wydział krajowy wyznaczy radcom wynagrodzenie za ich czynności, skoro fundusze zakładu na to pozwolą.

Nastąpiła rada nad kwestyą, czy od dyrektorów wymagać należy ukończenia studyów prawniczych, jak to stanowi piérwotny projekt. Hr. H. Wodzicki zalecał opuszczenie tego warunku, gdyż zakład posiadać będzie doradcę prawnego syndyka Pp. Pajączkowski i profesor dr. Pilat występowali w obronie piérwotnego projektu. Syndyk nie będzie referentem pożyczek hipotecznych, lecz tylko ograniczy się na dawaniu opinii. Jeżeli dyrektorowie nie mają być zupełnie zawiśli od zdania syndyka, to muszą posiadać wiadomości potrzebne do ocenienia prawnego waloru i doniosłości dokumentów, obligów i t. d. Krajowy zakład hipoteczny prowadzić będzie eskont. W tym dziale interesów znajomość prawa jest bardzo potrzebna, a do syndyka niepodobna udawać się z każdą sprawą. Syndyk, który miałby robić wszystko za dyrekcyą, pobiérałby wysoką płacę, a stąd wyniknie wzrost kosztów zarządu. Dr. Wereszczyński mniemał, że samo ukończenie studyów prawniczych nie jest warunkiem dającym tak wielką rękojmią, żeby od niego odstąpić nie można. Egzamin adwokacki, sędziowski lub fiskalny dawałby dopiéro taką rękojmią. Skończyło się na przyjęciu wniosku dra Grossa, że jeden z dyrektorów ma być prawnikiem z praktyką sądową lub adwokacką. Przypominamy szan. czytelnikom naszym, że sprawę tę poruszyliśmy jeszcze w „Związku“ z kwietnia b. r. (Nr. 13.).

§. 65. piérwotnego projektu statutu stanowił, że ze względu na geograficzne położenie kraju Wydział krajowy ustanowić może w Krakowie reprezentacyą z prawem samodzielnego załatwiania czynności w obrębie granic, jakie zakréślone zostaną regulaminem. Ustanowienie podobnych reprezentacyi lub filii zakładu w innych miejscowościach kraju wymaga osobnéj uchwały sejmowéj. Na wniosek hr. H. Wodzickiego zmieniono piérwszą część tego paragrafu w ten sposób, że Wydział krajowy „ustanowi“ reprezentacyą w Krakowie t. j. że reprezentacya krakowska ma być ustanowiona już na mocy statutu niezależnie od woli Wydziału krajowego.

Ważną jest przyjęta poprawka hr. H. Wodzickiego do jednego z końcowych paragrafów, który określa agendy komitetów przewodniczących, jako organów ustanowionych do załatwienia czynności hipotecznych. Do zadań tych komitetów należéć ma według poprawki hr. H. Wodzickiego badanie powodów zaciągania pożyczki. Wiadomo jak lekkomyślnie zaciągają włościanie nasi pożyczki. Powstanie nowego źródła pożyczkowego bywa zazwyczaj pretekstem do nowego obciążenia hipoteki. Sejm, występując z inicyatywą założenia instytucyi hipoteczněj dla włościan, miał na myśli podźwignięcie ich z upadku ekonomicznego. Dla osiągnięcia tego pięknego celu nowa instytucya, daleka od spekulacyjnych tendencyi, powinna wykonać pewien rodzaj opieki nad lekkomyślnym włościaninem. Przyjęta poprawka hr. H. Wodzickiego odpowiada temu zadaniu.

OGŁOSZENIE.

Patronat uprasza o wczesne i regularne nadsyłanie rachunków miesięcznych, które służą za podstawę do poparcia starań o kredyt dla pojedyńczych stowarzyszeń. — Równie uprasza o nadesłanie zaległych wkładek za r. 1878 na rzecz Związku stowarzyszeń.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Dr. Alfred Zgórski. Z I. Związkowéj Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.